

Ratsastusjousiammunta uusi laji Suomessa



Kuvittele puuton preeria, heinämeri, jolla laiduntaa miljoonia biisoneita. Villin lännen symboli, hevosella satulatta ratsastava intiaani nelistää kumppaneineen jouset käsissään ja ajaa biisonilauman liikkeelle, erottaen siitä joukon eläimiä, ympäröiden ne ratsuillaan ja jousella ampuen hankkien heimolleen elannon. Kokonaiset kansat ovat hylänneet maanviljelyksen ja asuinseutunsa, ja laukkaavat nyt ratsuillaan biisonilaumojen perässä...

Tarinalla on valitettavan tuttu loppu – tuliaseet ja biisoneiden sekä intiaanien perikato. Ratsain suoritettu jousiammunta ei ole kuitenkaan kadonnut, vaan on hiljattain saanut oman lajiliittonsa Suomeen.

Jousella ammunta ratsain oli tyypillistä Euraasian arojen sekä Amerikan mantereiden preerioiden ja pampojen ratsastaville kansoille. Sodankäynnin myötä myös kiinalaiset ja roomalaiset harjaantuivat ratsain suoritettavan ammunnan taidossa. Japanin samurai-perinteessä ratsastusjousiammunta eli Yabusame on tärkeä rituaali, ja Etelä-Koreassa säädettiin vuonna 2007 laki, jonka mukaan ratsastusjousiammunta kuuluu suojeltavien perinteisten taistelulajien joukkoon. Moni myös muistaa Rohanin ratsastavat jousimiehet viime vuosikymmenen menestyksekkäistä Taru sormusten herrasta-elokuvista.

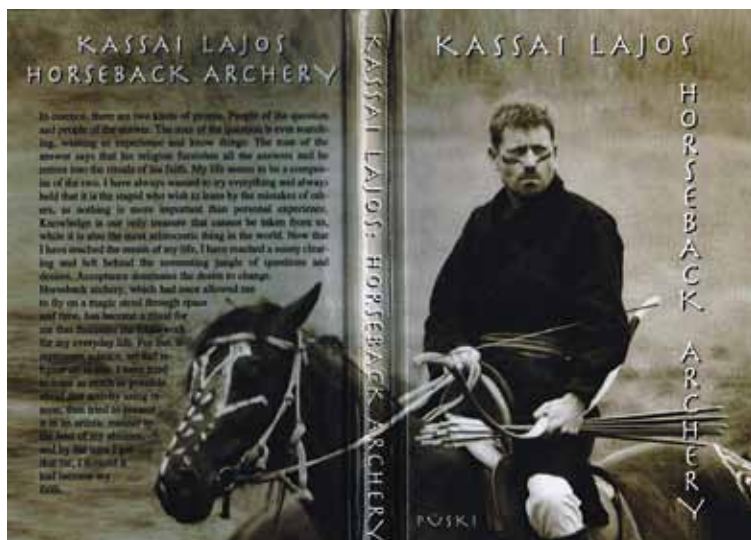
Ratsastusjousiammunta yhdistää jousiammunnan, taistelulajit ja ratsastuk-

sen. Se on ollut osa sekä sodankäyntiä että metsästystä. Nykyisin se on sekä näyttäviä esityksiä mahdollistava spektaakkeli, että kilpaurheilulaji, jonka seitsemännet maailmanmestaruuskilpailut järjestetään Etelä-Koreassa elokuun puolivälissä.

Kassai Lajosin kirjoittama "raamattu" ratsastusjousiammunnasta on käännetty myös saksaksi ja englanniksi.

Suomeen oma lajiliitto 2010

Kouvolaalainen Marko Suhonen oli harastanut metsästysjousiammuntaa jo vuosia, kun hänelle tarjoutui mahdollisuus aloittaa ratsastus oman hevosensa kanssa.



– Casara on 14-vuotias westfalenilaistamma, joka on aiemmin toiminut siitostammana. Se tuli Suomeen lähinnä kylkiäisenä, toisen hevosen matkaseuralaisena, ja meille tarjoutui mahdollisuus ostaa se, muistelee Suhonen.

Vuonna 2010 Suhonen päätti tovereineen perustaa ratsastusjousiammuntayhdistyksen Suomeen.

– Olin yhteydessä sekä Suomen ratsastajainliittoon että Suomen jousiammuntaliittoon, mutta kumpikaan ei tuntenut ratsain suoritettavaa ammuntaa omakseen. Niinpä päätimme perustaa lajille kattojärjestön – Suomen ratsastusjousiampujain liiton. Mikäli laji lisää suosiotaan, voimme aikanaan perustaa ja hyväksyä jäsenyhdistyksiä, Suhonen sanoo.

Jäseniä yhdistyksessä on vasta alun toistakymmentä, ja monet heistä ovat ennemminkin jousiampujia kuin ratsastajia. Pieni yhdistys on kuitenkin aktiivinen ja järjesti keväällä ensimmäisen leirinsä Kouvolan Kipparilassa, jossa osallistujilla oli mahdollisuus mm. ensi kertaa kokeilla ratsastusta ja jousiammuntaa hevosen selästä käsin.

Yhdistyksen tehtäviin kuuluu myös pitää yhteyttä muihin ratsastusjousiam-

muntaa harjoittaviin järjestöihin sekä kotimaassa että ulkomailla. Ensimmäisten omien kilpailuiden järjestäminen siintää vielä tulevaisuudessa.

Ratsastusjousiampujan ”välineet”

Ratsastusjousiammunnassa käytetään perinteistä jouta, jossa ei ole tähtäintä tai nuolihiilyä. Talja- ja varsijousi eivät ole sallittuja. Nuoli lähetetään matkaan sormilla, hanskalla tai peukalosormuksella.

– Hevosjouset ovat vetojäykkyydeltään verrattain kevyitä. Kilpailuja ajatellen kevyet jouset mahdollistavat nopean lataamisen. Harjoitellessa yleensä ammutaan satoja nuolia päivässä, joten jäykillä jousilla alkaa helposti syntyä erilaisia rasitusvammoja ampujille. Nuolia voidaan ampua viinistä tai kädessä pitäen, ja niiden materiaalina voidaan käyttää hiilikuitua tai alumiinia. Perinteinen puu on materiaalina heikoin, kertoo Marko Suhonen.

Ratsastusjousiampujan tärkein ”erikoisväline” on tietenkin hevonen. Kansainvälisissä kilpailuissa arabit ja arabisteytykset ovat vallalla, mutta myös

quarterhevosia ja muita karjahevosia suositaan.

– Hevosen koolla ja rodulla ei sinänsä ole väliä. Tärkeintä jousiammuntahevoselle on hyvät hermot ja tasaiset askellajit. Ratsastaja puolestaan tarvitsee hyvää tasapainoa ja kykyä kouluttaa hevonsa haluamukseen, Suhonen sanoo.

Joidenkin hevosten kohdalla sen totuttaminen selästä ampumiseen saattaa mennä kuukausia, jopa vuosi. Casara osoittautui rautahermoiseksi ensihevosiksi, sillä se salli ampumisen jo kolmannella harjoittelukerralla. Koska ratsastajan molemmat kädet ovat kiinni jousessa ja nuolissa, tulee hevosta pystyä ohjaamaan pelkällä istunnalla ja pohkeilla.

– Painoapuja ”Saara” tottui kuuntelemaan yllättävän nopeasti. Se ei pillastu jos minä mokaan, mutta ei anna myöskään anteeksi virheitä, vaan näyttää kärsivällisesti mitä oikein siltä vahingossa tulon pyytäneeksi, kertoo Suhonen, joka siis aloitti ratsastuksen vasta pari vuotta sitten.

Hiljan alkanut ratsastusharrastus on kuitenkin edennyt jousiampujalla vauhdikkaasti, sillä ensimmäiset julkiset esiintymisensä Suhonen teki Casaran kanssa kevät-kesällä 2011.

Myös jousiammuntahevokset tarvitsevat huoltoa. Marko Suhonen jäähdyttää Casaran jalkoja Asko Hirvosen pitäessä tammaa kiinni. Myös Suomen ratsastusjousiampujain liiton juniorijäsentä kiinnostaa hevosen jalkojen kylmäys...



Ratsastusjousiampunta kilpailulajina

Ratsastusjousiampunta urheilulajina on melko tuore. Erilaisia kilpailutyylejä on useampia, joista yleisimmät ovat korealainen ja Euroopassa suosituin unkarilainen rata. Suurin ero ratamallin lisäksi on korealaisessa ja unkarilaisessa tyyli-ssä nuolien sijainti – unkarilaiset ampujat saavat pitää nuolia kädessään, kun taas korealaisilla niiden on oltava viinissä, joka on kiinnitetty joko hevoseen tai ratsastajaan. Korealaisessa tyyli-ssä ainoastaan liikkuvaan maaliin ammuttavassa mogussa ratsastaja saa pitää nuolia kädessään.

Nykyaikaisen ratsastusjousiampunnan tunnetuin nimi on unkarilainen Kassai Lajos, jonka nimi löytyy Guinnessin ennätysten kirjasta useammasta kohdasta – hän on esimerkiksi ampunut 12 nuolta tauluun laukkaavan hevosen selästä 17,80 sekunnissa.

Kassaita pidetään nykyaikaisen unkarilaisen ratsastusjousiampunnan isänä. Hän kehitti unkarilaiselle ratsastusjousiampunnalle kilpailusäännöt 1980-luvun lopussa, ja hänen ylläpitämänsä koulutusverkosto Kassai Horseback Archery School on levinnyt sekä Eurooppaan

että Pohjois-Amerikkaan. Kassai arvostaa suuresti hevosmiestaitoa, mutta taistelulajien perinteen mukaan koulussa pidetään myös arvossa sekä fyysistä että henkistä kuntoisuutta. Niinpä koulun pääsykokeissa kandidaatin on muun muassa sekä juostava viiden kilometrin maastojuoksu että esitettävä laulua tai runoutta!

Verkoston kautta Kassain sääntöjen mukaisia ratsastusjousiampuntakilpailuja järjestetään enimmäkseen Keski-Euroopassa useita kertoja vuodessa. Uudehkona urheilulajina ratsastusjousiampunta ei ole vielä kansainvälisesti hierarkkisesti järjestäytynyt, mutta alussa mainittujen Korean maailmanmestaruuskilpailujen lisäksi myös Euroopassa järjestetään avoimia Euroopanmestaruuskilpailuja, joiden neljäs vuosikerta nähdään syyskuussa 2011 Puolan Poznańissa.

Muuten Kassain ja hänen oppilaidensa sekä eri maalaisten ratsastusjousiampujien esityksiä voi nähdä erilaisissa hevosgaaloissa, lännenjuhlissa, keskiaikapidoissa ja Aasiassa perinteisissä juhlallisuuksissa. Vaikka hevosen kanssa harrastettavat urheilulajit ovat huhujen mukaan uhanalaisia Olympialaisissa,

siintää joillakin ratsastusjousiampujilla haaveissa lajin hyväksyminen olympiaohjelmaan.

Lisätietoja ratsastusjousiampunnasta löytyy nettisivuilta: <http://ratsastusjousiampunta.nettisivu.org/>

Satu Pitkänen

Marko Suhonen ja Casara esiintyivät Korian erämessujen yleisölle kesäkuun helteessä. Nuolet löysivät tauluun ja messuvieraat pääsivät seuraamaan uutta, näyttävää lajia.

